

Poštnina plačana v gotovini.

REVOLUCIONARNEMU MARCU!

Leto II. — št. 3.

Ta št. stane Din 2.—.

Ljubljana, 8. marca 1923

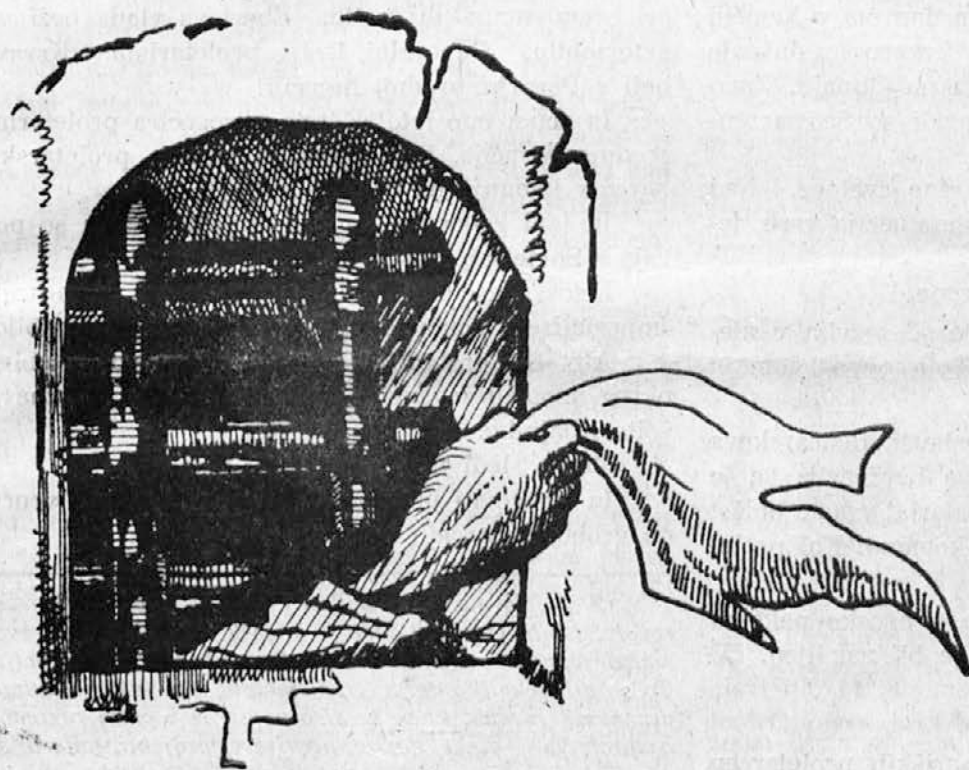
Izhaja
štirinajstdnevno.

—
Uredništvo in
upravnništvo
v Ljubljani,
Turjaški trg 2/II.

Proletarska mladina

Naročnina
znaša
mesečno 4 Din.
Za Italijo
mesečno L 150

Proletarci vseh dežel, združite se!

Pozdrave iz ječ

pošiljajo sledeči mladi sodrugi:

Manfredo Anton, rudar iz Trbovelj, star 22 let, radi komunistične propagande obsojen na 2 leti ječe.

Klopčič Franc, dijak, doma v Zagorju, star 19 let, v preiskovalnem zaporu, ker je osumljen komunistične propagande itd.

Klopčič Emil, njegov brat, star 17 let, dijak, istotako.

Vojvoda Franc, strojnik, iz Boh Bistrice, istotako.

Kozar Franc, 19 let, **Erjavec** Albin, 17 let, osumljena komunistične propagande, sta ležala 4 mesece v celjskih zaporih.

Ko jih je sod šče oprostilo, sta ostala brezposelna, ker jih rudniška uprava ni hotela sprejeti nazaj v službo, češ da sta izostala 8 dni od dela!!

!! Proč z zakonom o zaščiti države!!

Sodrugi! Spominjajte se žrtev reakcije!

Olej zadnjo stran: »Fond za žrtve reakcije.«

Rdeči marc.

Marc! Z rdečimi črkami je zapisano tvoje ime v zgodovini delavskega razreda Evrope. »Predmarčni« dnevi so bili temni, oblačni. Vladal je absolutizem, cerkvena in svetna gospoda, malomeščanska idila. Uporna mladina buržuazije je ječala po ječah.

Ali kmetje so začeli trgati verige fevdalnega suženjstva. Industrija je pričela trkati na vrata roko delstva in malomeščanske omejenosti. Tlačeni narodi streme po nacionalnem osvobojenju. Že divja vihar z zahoda. 1848! Februarska revolucija v Parizu! Marčni boji v Berlinu, Dresdenu, Dunaju, Milanu, revolucija na Ogrskem, revolucija v Italiji! Val revolucije valovi po Evropi. Poleg študentov in malomeščanov se bore na barikadah delavci.

Meščanska demokracija se je rodila. Rodila — in že v zibelki je bila izdana. Pariški revoluciji sledi junijska bitka. Viharnim marčnim dnevom v Nemčiji sledi razpustitev parlamenta, krvavo zadušenje upora, ustreljenje Roberta Bluma na Dunaju. Zmagal je krvavi pruski princ! Zmagali so Schwarzenberg, Radecki, Jelačić.

Nočna slana je zamorila marčne cvetove. Nad trupli padlih proletarcev sklene buržuazija vseh dežel mir s plemstvom, cerkvijo in monarhijo. Car, Bismarck in Bonaparte vladajo Evropo.

Ali z naraščanjem buržuazije se razvija v njenih nedrih tudi vedno močnejši revolucionarni proletariati.

In zopet marc! 1871! Zmagoslavna Bismarckova armada pred Parizom! Francoska buržuazija se je udala. Glad v Parizu. Pariški proletariati vzame oblast v svoje roke. 17. marc! Pariška komuna! Kal proletarske demokracije!

Francoska buržuazija sklene s prusko pakt za udušenje upora. Proletariati pa je bil usmiljen. V maju je že smrtni boj pariške komune. 14 dni traja klanje! Rdeči so pariški zidovi od krvi komunardov!

Vive la Commune! 40.000 pariških proletarcev žrtvuje svoje življenje v prvem boju za svoje osvobojenje. Karl Marx je prvi ovenčal komunarde z revolucionarno lavoriko! Pottier, borec in pevec, je spesnil prvo bojno pesem proletariata: **Internacionalo.**

1917! V svetovni vojni uničujoča se ljudstva! Razvaline, glad, beda, milijoni trupel, milijoni pohabljenecv in sirot! V Petrogradu strmoglavi proletariati carizem. 8 marc! Delavske žene demonstrirajo! Kruha in miru zahtevajo! Delavski in vojaški sveti! Naprej! Kerenski! Julijski masaker! Kornilov puč. 7. november! Vsa oblast sovjetom!

Tudi v Nemčiji bobni vulkan. Novemberski revolti sledi izdajstvo socialističnih ministrov. Januarski boji. Noske oboroži buržuazijo. Mrtev leži Karl, mrtva Roza Luksemburg. Franc Mehring pade v grob. Ali še živi plamen. Marc prinese nove boje. Buržuazija kolje.

Proletariati je pobit a ne premagan. Leto pozneje. Kraih Noskejeve politike. Kappov monarhistični puč. Ludendorff »slučajno« pozdravlja njegovo brigado pri brandenburških vratih. Ebertova vlada beži na avtomobilu. Generalni štrajk proletariata. Krvavi boji v Porurju, srednji Nemčiji!

In zopet eno leto! Hörsing provocira proletariati srednje Nemčije. Boji. 6000 let ječe za proletarske borce v imenu reda in miru.

In lani genovska konferenca! Buržuazija se pogaja s Sovjetsko Rusijo.

Letos! Zasedba Porurja! Nova vojna nevarnost. Imperializem ponovno rožlja s svojo krvavo sabljo.

Ali srce proletariata bije! Delavstvo se zbira okrog neomadeževanega rdečega praporja. Spoznava žolte izdajnike.

Marcu sledi maj!

In zmagoviti proletariati bo položil zelene vence na grobove marčnih borcev.

Z izjemo nekaterih poglavij nosi vsak pomembni del revolucionarnih letopisov od 1848 in 1849 naslov: poraz revolucije. Kar je v teh porazih podleglo, ni bila revolucija. To so bili revolucionarni tradicionalni priveski, rezultati družabnih razmer, ki se še niso poostriile v ostra razredna nasprotstva — osebe, iluzije, predstave, projekti, katerih se ni otrelsa revolucionarna stranka pred februarsko revolucijo in katerih je ni mogla osvoboditi februarska zmaga, ampak edino-le niz porazov. Z eno besedo: Revolucionarni napredek si ni delal poti v svojih neposrednih tragikomičnih pridobitvah, ampak obratno v ustvarjanju strnjene, močne kontrarevolucije, v ustvarjanju nasprotnika.

Karl Marx

Karl Marx.

(Ob štiridesetletnici njegove smrti.)

Karl Marx je bil rojen v Trieru, v Nemčiji 5. maja 1818. Jeseni l. 1835. je šel na univerzo v Bonn, kjer je bil vpisan na juridični fakulteti. Po veselem enoletnem akademskem življenju v Bonnu

se je zaročil z Jeny v. Westphalen, deklico nenavadne lepote, značajnosti in visoke naobraženosti. Potem je odpotoval na berlinsko univerzo, da tam nadaljuje pričeti pravni študij. Študiral je filozofijo,

zgodovino, umetnost, prevajal klasično literaturo in tudi pesnikoval. V l. 1838. je prišel v doktorski klub, kjer se je seznanil s Hegelovo filozofijo in navezal stalne stike z Bauerjem, ki je bil najboljši mladi Hegelijanec.

L. 1941. je postal doktor. 1. jan. 1842. je pričel izhajati »Renski časopis«, v katerem se je Marx po svojih člankih tako odlikoval, da je postal jeseni istega leta glavni urednik. Vlada je ustavila časopis l. 1843.

On je še pred ustavljenjem lista zapustil svoje uredniško mesto, ker je začutil neutešno duševno potrebo, da se prične temeljito baviti z narodno-gospodarskim in političnim študijem. In to je storil kljub temu, da je stal pred zakonom, ko si je moral oskrbeti svoj dom. »Ali on je bil od vsega početka odločen, da podredi svojo materielno eksistenco duševnemu stremljenju.«

»L. 1843/44 je drugo in najvažnejše kritično leto v Marxovem duševnem življenju.« L. 1837. je postal Hegelijanec, l. 1843/44 pa socialist.

Odpotoval je v Pariz, da bi vodil tam »Nemško-francoske letnike«, od katerih je pa izšla samo ena dvojna številka koncem februarja 1844. Razen Marxovih prispevkov je izšla tudi obširna razprava o nacionalni ekonomiji iz peresa Friderika Engelsa (rojen 1820, umrl 1895), ki je bil tedaj v Manchesteru (Anglija). Septembra 1844 je prišel Engels k Marxu v Pariz. Ta obisk je bil začetek tesnega prijateljstva med obema možema, ki ju je vezalo vse življenje.

Brez tesnega skupnega delovanja teh dveh mož ne bi eden kot drugi nikdar ustvaril tega, kar je. — Marx je bil genialni teoretik, mislec, ali v navadnem življenju popolnoma nepraktičen. Engels pa je bil zelo naobražen, vrl, sposoben in praktičen človek ali brez teoretičnega talenta.

Prvi rezultat njunega skupnega dela je knjiga »Sveta družina« (1844), v kateri je Marx obdelal svoje tedanje modroslovno, zgodovinsko, gospodarsko in socialistično znanje. »Sveta družina« je kal materialističnega pojmovanja zgodovine in prvi poskus razlage razrednega boja med kapitalom in proletariatom.

V Parizu je Marx mnogo občeval z delavskimi krogi, ki so bili pripadniki raznih socialističnih in anarhističnih nauk. Začetkom 1845. ga je francoska vlada izgnala in odpotoval je v Brüssel, kjer je ostal do izbruha februarske revolucije l. 1848.

V Brüsslu se je v glavnem pečal z nacionalno ekonomijo in produkt tega njegovega dela je »Beda filozofije«, ki je prvi višek v duševnem Marxovem ustvarjanju. V tej knjigi je podal kritiko Prondhona, ki je izdal svoje utopistične anarhistične ideje v »Filozofiji bede«. Obenem je Marx s tem svojim delom obračunal tudi s celokupnim utopističnim so-

cializmom.

L. 1847. je tako narastla v Brüsslu komunistična kolonija, da se je organizirala v »zvezo komunistov«, ki je morala delati ilegalno. Duša zveze je bil Marx. Zveza je povsod organizirala delavske izobraževalne organizacije, ki so ji omogočale javno delovanje. Med Marxovimi predavanji v organizaciji so posebno važna predavanja o mezdnem delu in kapitalu.

Zveza je uvidela potrebo teoretične, programatične podlage in Marx je po njenem naročilu napisal skupaj z Engelsom »Komunistični manifest«, o katerega važnosti in pomenu je bil govor že v januarški številki »Prol. ml.«.

Ko se je v l. 1848 pričel splošni revolucionarni val v Evropi in ko je bilo 18. febr. strmoglavljeno cesarstvo v Franciji, je Marxa belgijska vlada izgnala. Odpotoval je v Pariz, kjer je takoj zasnoval

načrt za razširjenje revolucionarnega gibanja v Nemčiji. V to svrhu je izdala v Parizu »zveza komunistov« revolucionarni, plamteči oklic.

1. junija je pričel izhajati »Novi renski časopis«, katerega glavni urednik je bil Marx. Glavna naloga lista je bila — netiti revolucionarno gibanje v Nemčiji in zlasti v Porenju, ki je postalo glavna skrb kontrarevolucije. — Vsled močnih reakcionarnih odredb za Porenje je bila potrebna čim najbolj strnjena in disciplinirana revolucionarna proletarska organizacija, ki se je tudi ustanovila na frankfurtškem kongresu. Njena duša je bil zopet Karl Marx. 25. septembra so se pričele aretacije. List je prestal izhajati do 17. okt. — do upora dunajskega proletariata. Po splošni zmagi reakcije v Evropi je list končno javno prenehal izhajati. Zadnja rdeča številka »N. R. Č.« je izšla 19. maja 1849.

Po kratkem zadržanju v Badenu, je odšel v Pariz, od tu izgnan v London, kjer je živel nad trideset let, izmed katerih jih je nad polovico prebil v trdem boju za obstanek, bedi in pomanjkanju, kar ga pa ni oviralo, da je pričel pripravljati material za svoje najogromnejše delo — »Kapital« in da je odločno posegel v delavsko gibanje.

V l. 1852. je izdal »18. Brumaire«, v katerem je v genijalnem stilu obdelal del francoske revolucije na podlagi historičnega materializma. Isto leto je izdal tudi brošuro o »Komunističnem procesu v Kölnu«, za katero je zastavil svoj poslednji suknjič, da si je kupil papirja za rokopolis.

Šele v šestdesetih letih se je njegov mizerni položaj nekoliko zboljšal.

28. sept. 1864. se je ustanovila v Londonu **internacionalna delavska asociacija (I. internacionala)**, katere duševni vodja je bil Marx. Na višku je bila I. internacionala po drugem kongresu v Lausanni 1867 — 1870. Potem je zavladal v njej anarhizem, zastopan po Mihajlu Bakuninu.

30. maja 1871., dva dni potem, ko so padli poslednji borci pariške komune, je izdal Marx »Državlansko vojno v Franciji«. To je eno najsijajnejših del izpod njegovega peresa in še danes najboljši vir v številni literaturi o pariški komuni.

V l. 1866. je pričel pripravljati za tisk prvi del »Kapital«-a — »Kritike politične ekonomije. V avgustu 1867. je izšel prvi zvezek. Z drugim in tretjim delom je računal, da bosta izšla skoro za prvim. Ali ni se mu posrečilo, da sam izda ostala dva dela »Kapital«-a. Vedno nova globlja proučavanja, stradanje, bolezen — vse to ga je oviralo, da dokonča to svoje kolosalno delo. Izdal jih je Engels.

Prostor nam ne dopušča, da vsaj na kratko podamo vsebino tega njegovega življenjskega dela, za katerega je žrtvoval »zdravje, življenjsko srečo in družino«.

Najtežji je prvi del »Kapital«-a, v katerem ob-

dela predzgodovino in tendence veleindustrijskega kapitala, neposredni in enkratni proizvodni proces blaga; pri tem — samo po sebi razumljivo — razjasni razmerje med delavcem in podjetnikom, izkoriščanje proletariata, mezdo, delovni čas itd.

V drugem delu »Kapital«-a se pojavi podjetnik na trgu, prodaja svoje blago in spravi v tek kolesa produkcijskega procesa, da blago reproducira. V tretjem delu predstavlja realizacijski proces podjetij kapitalističnega razreda ali gibanje kapitala v celoti.

Kot se je povrnil Marx po razpadu »zveze komunistov« l. 1853. v svojo študijsko sobo, tako je to storil po razpadu I. internacionale l. 1873.

Kljub bedi, boleznim, dolgoletnemu trudopolnemu teoretičnemu in praktičnemu delu za proletarsko stvar se je vrgel z vsemi silami na študij, da dokonča svoje znanstveno delo.

Študiral je prazgodovino, agronomijo, ameriške in ruske poljedelske razmere, geologijo itd. Poleg vseh germanskih in romanskih jezikov, ki jih je popolnoma obvladal, se je učil še starošlovansčino, ruščino in srbščino. Vrhu tega je ostal še vedno v zvezi z internacionalnim delavskim gibanjem.

Odmor je našel v leposlovju. Njegovi ljubljenci so bili Ajshilos, Homer, Dante, Shakespeare, Cervantes in Goethe. V dnevih duševne boli in trpljenja se je zatekel k matematiki.

2. dec. 1881. mu je umrla žena Jenny, zvesta sodelavka v njegovem delovanju in trpljenju. Že zelo oslabil se je podal na otok Wigh, v Alžir in slednjič Monte Carlo.

14. marca 1883. je umrl mirno in brez bolečin v svojem naslanjaču. Na njegovem grobu sta govorila med drugimi Engels in Viljem Liebknecht, oče Karla Liebknechta.

14. marca 1883. je preminul ustanovitelj znanstvenega socializma in oče modernega revolucionarnega proletarskega gibanja.

Pomen Karla Marxa.

(Engelsov govor na Marxovem grobu.)

Ne da se preceniti, kaj je s tem možem izgubil bojujoči se evropski in ameriški proletariat in kaj zgodovinska znanost. Kmalu se bo občutila praznosta, ki je nastala vsled smrti tega silnega moža.

Kakor Darwin razvojni zakon organske narave, tako je odkril Marx razvojni zakon človeške zgodovine: enostavno dejstvo, ki so ga doslej zakrivali ideološki razrastki, da mora človek predvsem jesti, piti, stanovati in oblačiti se, in šele potem se baviti s politiko, znanostjo, umetnostjo, vero itd. Odkril je torej, da tvori produkcija neposrednih materialnih

življenjskih potrebščin in s tem vsakokratna ekonomska razvojna stopnja kakega naroda ali kake dobe podlago, na kateri so se razvile državne uredbe, pravna naziranja, umetnost kakor tudi verske predstave dotičnega človeka.

To zadostuje. Marx je odkril tudi specielni zakon o gibanju današnjega kapitalističnega načina proizvodnje in od tega spočete meščanske družbe. Z odkritjem nadvrednosti, se je tu naenkrat razjasnilo, med tem ko so vsa prejšnja raziskavanja, tako meščanskih ekonomov, kakor tudi kritikov-sociali-

stov, blodila v temi.

Dve taki odkritji bi zadostovali za eno življenje. Srečen oni, ki mu je dano napraviti eno samo tako odkritje. Marx pa je na vsakem posameznem polju, kjer je on raziskoval, teh pa je bilo mnogo in nobenega se ni dotaknil samo povrhu — na vsakem, celo na polju matematike je odkril ne kaj samostojnega.

Tak je bil mož znanosti. Ampak v tem ga ni bilo izčrpanega niti polovica. Znanost je bila za Marxa zgodovinska, gibajoča, revolucionarna sila.

Kajti Marx je bil predvsem revolucionar. Sodelovati na ta ali oni način na strmoglavljenju kapitalistične družbe, sodelovati pri osvobojenju modernega proletariata, kateremu je on prvi vcepil zavest njegovega položaja in njegovih potreb, zavest pogojev njegove osvoboditve, to je bil njegov življenski poklic. Boj je bil njegov element. Bojeval se je s tako gorečnostjo, vztrajnostjo in s takim uspehom, kakor le malokateri. Prvi »Renski časopis« 1842, »Pariški Naprej« 1844, Brüsselski nem. list 1847. »Novi renski časopis 1848/49, Newyorška Tribuna« 1852—1861. poleg tega nebroj bojnih brošur, delo v društvih v Parizu, Brüsselu, Londonu, dokler ni končno nastala,

kot krona vsega, velika internacionala delavska organizacija, to je bil zopet rezultat, na katerega bi bil njegov avtor lahko ponosen, če bi nič drugega ne naredil.

In zato je bil Marx najbolj osovraženi in najbolj obrekovani mož svojega časa. Vlade, absolutne in republikanske so ga izganjale, buržuji, konservativni in ekstremno-demokratski so ga kar za stavo črnili in obrekovali. Vse to je on odstranil kakor pajčevino, na to se ni oziral, odgovoril je le, če je bila skrajna potreba. In on je umrl, čaščen, ljubjen, obžalovan od milijonov revolucionarnih sodelavcev, ki prebivajo od sibirskih rudnikov po vsej Evropi in Ameriki tja do Kalifornije in smelo trdim: dasi je imel mnogo nasprotnikov, se težko najde kak osebni njegov nasprotnik.

Njegovo ime bo živelo stoletja in tako tudi njegovo delo.

Delavski razred ni zahteval nobenih čudežev od komune. On nima izvesti po ljudskem sklepu nobenih fiksnih utopij. Delavski razred ve, da mora za svojo lastno osvoboditev in z njo za višjo življensko obliko... preboriti dolge boje, celo vrsto zgodovinskih procesov, s katerimi se popolnoma izpreminjajo ljudje kot razmere.

K. Marx, »Bürgerkrieg in Frankreich.«

Marxova metoda.

Kdor hoče razumeti Marxova dela, kdor hoče razumeti socializem, kdor se hoče pravilno orientirati v danem položaju, mora poznati takozvano materialistično dialektiko, mora poznati materialistično pojmovanje zgodovine.

Marx je bil prvi dosledni materialist na polju naravoslovnih ved kot na polju človeške družbe in njene zgodovine. To mu je omogočila po njem ustvarjena materialistična dialektika.

Do Marxa je obstajala Hegelova — idealistična — dialektika, o kateri pravi Marx: »Hegel je dal prvi izčrpno in spoznavno sliko splošnih in razvojnih oblik. Pri Hegelu stoji dialektika na glavi. Treba jo je postaviti na noge, da se odkrije racionalno jedro, skrito pod utopistično lupino.«

Temeljna, osnovna misel dialektične metode je v tem, da svet ne obstoja iz gotovih, dovršenih predmetov, ampak da predstavlja svet celokupnost procesov (razvojnih gibanj). In v tej celokupnosti procesov se stvari kot misli stalno izpreminjajo — se porajajo in uničujejo.

Torej ako si hočemo biti na jasnem o katerikoli stvari, o kateremkoli dogodku, moramo:

1. proučiti in pregledati vse strani dotičnega predmeta, vse njegove zveze;

2. drugič zahteva dialektična metoda, da vzamemo predmet v njegovem razvoju, ali kakor pravi

Hegel v njegovem izpreminjanju;

3. vsa človeška praksa mora popolnoma opredeliti predmet napram temu, kaj je koristno človeku;

4. četrtič uči dialektična metoda, da »abstraktne resnice ni, ampak da je resnica vedno konkretna.« Kajti kar se je zdelo včeraj resnica, vidimo danes, da ni.

Ako hočemo torej izučiti v dialektični metodi, moramo zlasti obrniti pažnjo na sledeče točke:

1. Dva osnovna načela dialektike sta, da se vse razvija in da je vse v tem razvoju tesno zvezano med seboj.

2. Vsaka stvar ima svojo dobro in slabo stran, — ali zapomnimo si za to znanstveni izraz — ima svojo pozitivno in svojo negativno stran. Pozitivna stran prehaja v nasprotno. Obe strani sta tesno zvezani med seboj. N. pr. kapital ima svojo drugo stran. — Delo, kapitalizem — proletariat. Oba ta dva sta tesno zvezana med seboj. Brez kapitala ni proletariata in obratno.

3. Zaničanje zaničanja ali tuj izraz — negacija negacije. N. pr. jajce je pozitivno, v njem se razvija negacija — piščica. — Ko ono prebije jajčno lupino, zanika (uniči) ali negira jajce in sebe samo; kajti sedaj nimamo več niti jajca, niti one kali, ki se je razvijala v jajcu, ampak popolnejšo stvar — piščica. Pri tem torej vidimo, da z negacijo nastopi popol-

nejši predmet, stvar, bitje. N. pr. kapitalizem je pozitivno, v njem se razvija negacija — proletariat, — ko se proletariat popolnoma osvobodí, negira (uniči) on kapital in sebe samega. Kajti proletarec je oni človek, ki prodaja svojo delovno silo, za katero dobi gotovo mezdo. Socialistična družba pa ne pozna več kapitala in mezdnih sužnjev-proletarcev, ampak socialistična družba je deloma družba — ljudi. Torej s tem ko proletariat negira kapitalizem in sebe, ustvari obenem popolnejšo družabno obliko.

4. Prehod kvantitete (kolk(o)-šnost v kvaliteto (kakovost.) Na primer mehanična sila (ako tremo n. pr. dva kosa lesa) preide v toploto, toplota v plamen, plamen v kemično energijo, ta v električno in ta v magnetizem. Ti prehodi se lahko vrše naprej in nazaj.

5. Da je dialektika dosledna, mora biti materialistična, se mora naslanjati na konkretnost.

6. Idealizem je reakcionaren. Idealizem uči, da je bila prva ideja (misel) — bog, da je izvor vsega ideja — bog, da vlada ideja. S tem da vladajoči razred utrjuje prepričanje v gospodstvo duha nad materijo (snov), utrjuje prepričanje o neobhodni potrebi, da vladajo izkoriščevalci nad masami. Idealizem jim je potreben, da obvladajo mase delovnega ljudstva. Brez osvobojenja izpod idejnega vpliva buržuazije (buržuazne ideologije) je nemogoče osvobojenje izpod izkoriščanja po kapitalističnem razredu.

7. Bistvo materialističnega pojmovanja. — Mi moramo gledati na resnični svet (na prirodo in zgodovino) brez idealističnih očal; mi moramo gledati in videti v svetu samo to, kar on res predstavlja. Treba gledati svet popolnoma razumno, brez vseh fantazij.

Obstoja samo narava in človeška družba, ki je del narave. Ničesar drugega ne obstoja. Ne obstoja noben bog.

Materija (snov) obstoja nezavisno od naših predstav o njej, brez ozira na to, kaj mi mislimo o njej. Ona nasprotno vpliva na naše mišljenje in razpoloženje.

Iv. Francevič:

Sobotnik.

Kam, kam te množice gredo,
tako ponosno, veselo,
peterostopno in v vrstah?

Mladosten in krepak,
vsem je korak ...

In lica jim gorijo
kot baklje plameneče —
oči slehernemu žarijo
grozeče,

kot kresi
zažgani na gorah?!...

Kam, kam ve čete
neštete
v obleko delavno odete?

Kaj prsi vam kipijo
od navdušenja?
Polne življenja,
glasne,
iz grl pesmi krasne
mogočno, kaj donijo?!

Torej, tovariš, reci mi!
Kam vaš korak
tako mladosten in krepak
in — kdo ste vi?

Mi? ... Mi
nevzdržna
sila smo življenja,
knjiga,
v katero piše zgodovina.
A naš korak — vstajenja
oznanjujoči dan —
hiti naprej ...
Naprej,
tja na mejdan,
na polje bojno,
kjer Lenoba
z Delom v smrtni stopa boj —
Naprej,
kjer čelo znojno
in pa množic nešteti broj
vek novi snuje,
bodočnost lepšo kuje ...

Tovariš, hajd i ti v vrste
v proletarske naše, bojne,
hajd z nami na mejdan,
da v bitve šumu znojne,
vstajenja proslavimo dan! ...
Tam roke žuljave in čvrste
rušijo prokletstva čar,
ki nekoč ga nad Človekom
parasitov bog
je bil izrekel.
Proletarskih mišic rok
brezbroj,
govori že: »Mene, Tekel«,
tvoja moč trinog.
je — proč.
Hajd, tovariš, hajd z menoj!
Naprej ... V korak —
Ko strt bo za vsekdar

Lenobe čar,
 morilni strt bo meč —
 To čas bo zlati...
 In kot je bil doslej
 Človeku Človek vrag,
 odslej ne bode več —
 Naprej...

Kaj še stojiš?
 Kaj se bojiš?...
 Če Človek si
 hajd z nami, z nami, z nami,
 da s skupnimi močmi
 in s složnimi rokami
 pokažemo svetu, kdo smo mi!

Pariška komuna.

Pruski bajoneti so premagali francosko armado. Francija je bila gospodarsko oslABLJENA že pred vojno, še bolj pa je propadla po izgubljeni vojni, ki jo je začel Napoleon III., da bi z novimi »zmagami« zadovoljil vedno bolj naraščajoče nezadovoljstvo v deželi.

Na čelu republikanske vlade, ki se je stvorila po odločilnem francoskem porazu pri Sedanu 4. sept. 1870, so stali buržuji, ki so na videz nastopali za nadaljevanje vojne do zmagovitega konca, v resnici so pa stremeli po mirovnem sklepu z Bismarckom pod vsako ceno.

Delavski okrajji velikega Pariza so bili še zmedeni po vojnem hrumu buržujskih patrijotov; ali že so začeli spoznavati, da ne gre več za narodne interese, ampak interese buržuazije.

Vaška buržuazija v provinci je bila pripravljena, da zmanjša svojo ljubljeno domovino z odstopom kateregakoli njenega dela, samo da bi mogla zopet v redu in miru izkoriščati delovno ljudstvo Francije. V Bordeaux-u (izg. Bordó), trgovskem mestu južne vinorodne Francije, kjer je zboroval parlament, — ki je bil voljen po »splošni volivni praviči« in je v devet desetinah obstojal iz ultra-monarhistov in kontrarevolucionarjev, se je stvorilo središče vaše buržuazije, ki je bilo najbolj sovražno rdečemu Parizu.

Pruski bajoneti so stali pred vratmi Pariza. — Glavno mesto revolucije je bilo obdano od vseh strani od srda reakcionarnega meščanstva vseh mogočih stopenj in barv.

Tak je bil splošni položaj pri nastanku pariške komune. Ta delavska vlada — prva v zgodovini človeštva — se je pa pojavila že prepozno, da bi mogla zmagati pod parolo: »Svoboda, enakost, bratstvo«. Na mesto revolucionarne viharne perijode okrog leta 1848, je že davno stopil meščanski »red in mir« in revolucionarna demokracija je že davno prenehala biti samostojni, združevalni politični faktor.

Na drugi strani je pa bila pariška komuna presemel korak naprej k socialistični revoluciji. Niso bili dani za njeno zmago potrebni zgodovinski predpogoji. Proletarski razred je bil še nezadostno razvit.

Komuna je tvorila prvo vlado proletarske demo-

kracije; ali nje ni vodila ena proletarska stranka, ki bi izvežbana v razrednem boju, enotna in disciplinirana — bila sposobna, da vodi mase v takih važnih in težkih trenutkih. Politični vodje komune se niso zavedali jasno celega položaja, v katerem se je šlo za proletarsko revolucijo. To ni njihova krivda, pač pa njih nesreča.

Vsled pritiska od zunaj je bila buržuazna vlada prisiljena, da oboroži proletarijat za obrambo Pariza. To je bil začetek.

Republikanska vlada je postala s svojo nesposobnostjo in licemerstvom, s svojim izdajstvom in brezpomembnostjo sramota za revolucionarni Pariz. Že pred 18. marcem 1871 se je večkrat poskušalo, da se jo strmoglaví. Ko je vlada spoznala svojo nemoč napram uporniškemu Parizu, je sklenila, da ta revolucionarni Pariz razoroži in ga izroči pruskim bajonetom.

V odgovor na to je vzpostavila nacionalna garda pariškega proletariata svojo lastno organizacijo. Stvoril se je nacionalni komité nacionalne garde — oboroženi delavci in rokodelci so spregovorili. Tedaj je poizkusil krvoločni škrat Thiers — ki predstavlja fizično in maralno degeneriranost buržuazije, — da vzame Parižanom topove. V poslednjem trenutku se je ta poizkus izjalovil: dvignil se je rdeči Pariz.

Vlada je pobegnila v Versailles, poletno stolico francoskih kraljev. Komunardi bi to lahko preprečili, pa niso. Svojo dobrosrčnost so morali čez par mesecev plačati s svojim življenjem.

Kot vedno v kritičnih momentih, so nastopili tudi tu različni posredovalci, ki so poskušali napraviti zmedo v vrstah revolucionarjev. Posredovati so hoteli s Clemenceaujem (Klemansó) na čelu, poznejšim tigrom francoskega imperializma, med belim Versejem in rdečim Parizom.

Ali bilo je že prepozno.

Bila je proklamirana komuna. Delovni sloji Pariza so si izvolili svojo lastno vlado delavcev in revolucionarjev.

Komuna je izdala takoj več socialnih odredb. Ali ona ni postopala odločno. Niti denarja francoske buržuazije, naloženega v francoski banki, ni hotela ekspropriirati.

Komuna je našla odmev v delavskih okrajih Liona, Marseja, Sent-Etiena in Toulonsa. Ali manjkalo je sposobnega, energičnega centralnega vodstva in organizatoričnih zvez; zato so se izjalovili vsi poskusi v teh mestih proklamirati komuno.

Komuna je izdala poziv na kmete, ali ni našel med njimi nobenega odmeva. Pariz delavcev je hotel vojsko, dočim ko kmetje mir pod vsako ceno.

Med tem se je z vsakim dnem ožil krog kontra-revolucionarnih bajonetov okoli proletarskega centra.

Pariški proletarijat se je boril z levjo hrabrostjo. Utrdbe so padle v sovražne roke... Komunardi so gradili barikade; žene, otroci, starčki, odrastli možje in mladeniči — vse se je borilo. Toliko primerov proletarskega junaštva in hrabrosti, kot ga je v teh dneh pokazal pariški proletarijat, ga ni še nihče prej in ne pozneje — do ruske revolucije. Komunardi so se borili za vsako ped zemlje.

Končno je udrla v pariške bulvare degenerirana francoska buržuazija, ki je bila večkrat poražena od pruske armade, ki je bila zajčevska v boju, ali strašna, divja v preganjanju...

In morila je vse, kar je bilo proletarskega rodu — otroke, žene, starčke; krepki možje in mladeniči so padli v boju.

»Videl sem«, pripoveduje neka priča, »kako so pripeljali štirje policisti iz poslopja vojnega sodišča

(bilo je na nedeljo 28. maja ob dveh ponoči) šest otrok. Najstarejši med njimi je bil star komaj 12 let...«

...»Umoriti jih, umoriti«, so klicali banditi iz množice »iz njih bodo postali revolucionarji«...»

In ustrelili so jih...

»Odlične dame«, te hijene buržuazije so s svojimi dežniki iztikale oči ranjencem...

»Ogenj« — dvanajst krogel v telo proletarca in gotovo je bilo. »Ogenj« — in tisoči proletarcev so padli...

40.000 pariških delavcev, vajencev in študentov je žrtvovalo svoje življenje tiste dni...

Tako je obračunala francoska buržuazija l. 1871 s premaganci.

Izgubila je bitko z Nemčijo in poklala 40.000 proletarcev — za domovino...

V krvi 40.000 proletarcev se je ustanovila tretja republika, ki igra danes vlogo internacionalnega žandarja, ki vrši nasilje v Porurju...

1871—1923!

S krvjo je zapisano in s plamenom vžgano trpljenje komune v duši internacionalnega proletarijata.

Pariz delavcev z njegovo komuno bo vedno slavil kot slavni prednaznanilec nove družbe. Njegovi mučeniki so hranjeni v velikem srcu delavskega razreda.
K. Marks, „Bürgerkrieg in Frankreich“.

Proletarski koledar za mesec februar in 1. polovico marca.

8. febr. 1919. — V Berlinu da streljati social-demokratska vlada na demonstrirajoče brezposelne.

8. febr. 1921. — Umrl ruski anarhist P. Krapotkin.

12. febr. 1919. — Karl Radek v Berlinu aretiran in v ječi z verigami priklenjen k zidu.

17. febr. 1919. — Generalni štrajk v ruhrskem ozemlju.

20. febr. 1922. — Gladovni štrajk 270 zaprtih komunistov v Bukarešti.

22. febr. 1787. — Pričetek velike francoske revolucije.

22. febr. 1840. — Rojen Avgust Bebel, znani nemški socialist.

22. febr. 1921. — Ustanovitev internacionalne 2^{1/2}.

24. febr. 1848. — Proglasitev republike v Franciji

24. febr. 1919. — Pričetek generalnega štrajka v srednji Nemčiji.

25. febr. 1917. — Izbruh nemirov v Petrogradu.

25. februarja 1920. — Železničarski štrajk v Franciji (230.000 stavkujočih).

25. febr. 1922. — Obsoditev beograjskih komunistov.

27. febr. 1846. — Rojen Fr. Mehring.

28. febr. 1921. — Prva stavka na Madjarskem pod Hortijevu strahovlado.

Marec.

1. marec 1919. — Ustanovni kongres komunistične internacionalne v Moskvi.

5. marec 1971. — Rojena Roza Luksemburgova.

9. marec 1848. — Proglasitev revolucije na Dunaju.

10. marec 1919. — Konec oboroženih bojov v Berlinu. Leo Jogiches aretiran in umorjen. Pokopan poleg svojih sobojevnikov Liebkněhta in Roze.

12. marec 1917. — Strmogavljenje carizma v Rusiji. Stvoritev delavskih sovetov, demokratična vlada Miljukova, ki se sedaj nahaja v Parizu.

13. marca 1881. — Atentat na ruskega carja Aleksandra.

13. marca. 1921. — Kappov puč v Nemčiji. Generalni štrajk v Berlinu. Oboroženi boji v srednji Nemčiji, Saški, Turinški in v ruhrskem ozemlju. Beg Ebertove vlade v Stuttgart.

14. marca 1883. — Umrl Karl Marx v Londonu.

Val fašizma se širi!

V Ameriki se je ustanovila »ameriška legija«. Njen vodja Owsley izjavlja, da hočejo ameriški legionarji isto kot italijanski fašisti. Za svojo nalogo si je stavila legija — s terorjem in silo udušiti vsako revolucionarno gibanje proletariata.

V Angliji deluje »red križarjev«, ki odkrito izražajo simpatije z internacionalnimi fašisti in že uporabljajo njihove metode.

Na Japonskem so stopili v krvavo akcijo z delavstvom japonski fašisti, ki se imenujejo kokosnikai, člani organizacije se pa zovejo sosi.

Na Litavskem je najmočnejša fašistovska organizacija »Črni volk«.

Na Češkem obstojata dve fašistovski organizaciji »Narodno gibanje« in »Rdeče-beli« (češka nacionalna barva).

Oživljeno se gibljejo nemški in poljski fašisti.

Jugoslovanski fašisti po dogodkih s »Cirilovo tiskarno« v Mariboru niso izvršili nobene roparske akcije, ali vrgli so se na organizatorično delo.

Proletarska mladina, stoj na straži!

Živela enotna proletarska fronta proti fašistom!

Dnevno gosp. strok. delo.

Vsak bo priznal, da naša dosedanja propaganda ni bila tako uspešna, kot bi morala in mogla biti. Do sedaj je obstojala in še obstoja naša propaganda v prirejanju zborovanj, shodov itd. Ni pa bilo osebne (individualne) propagande na delovnem kraju samem, t. j. v tovarni, obratu, šoli, v klubih itd. In vendar je ona neizmerne važnosti! Mladega delavca in še bolj mlado delavko težko privedemo na shod, na zborovanje. Polno je vzrokov za to, da ne pridejo. Boječnost, nezaupanje, pomanjkanje časa, slabo vreme, kino itd. Govori na zborovanjih so splošni. V tovarni pa pokaže naš sodrug svojemu tovarišu na konkretnem primeru pravo pot in to ne enkrat, ampak desetkrat, stokrat, dokler ga ni prepričal.

Tako, s tem dnevnim, tihim delom najuspešneje pridobivamo nove neštete borce za našo stvar, našo organizacijo.

Oglejmo si sedaj natančneje zborovanje. Kako se vrši? Je skoro vedno teritorialno zborovanje, t. j. določeno je za celo mesto, ali en mestni okraj. Propaganda za zborovanje se izvrši na ta način, da nabijemo plakate, razdelimo vabila. Izide tudi še oglasi v listu. Zborovanje se da organizirati dobro ali slabo, ali vzroki za splošno dejstvo, da imajo krajevna zborovanja ali shodi le malo uspeha med množicami proletarske mladine, — tičijo v sledečem:

1. Objavljenje zborovanja ne prodre v množico. Kakšen uspeh ima makar tisoče plakatov? In navadno se jih še ne razdeli tako, kot bi bilo potrebno. Razdeliti jih je treba direktno po obratih, delavnicah, strokovnih šolah, nasprotnih mladinskih organizacijah. In kako se navadno napravi? Mesto, da bi se jih razdelilo direktno med mlade delavce, se jih večinoma le nalepi po stenah, plotovih itd., kjer se jih niti ne opazi ne med množico kapitalističnih reklam, kino programov in ne vem še česa vsega.

2. Zborovanje je od delovne množice preoddaljeno. Lokal je daleč, pa še slabo vreme i. dr.

3. Ker je sestava občinstva na takih zborovanjih slučajna, more biti tudi propaganda samo splošna. Zato je nemogoče dobiti na takih zborovanjih stalne stike z mladimi delavci — osebne zveze. In to je zelo važno!

Vsi ti momenti nam kličejo, da moramo svoje dosedanje metode propagande izpremeniti! Mi moramo priti in prodreti pri vsaki stvari v mase! Kako dosežemo to? S tem, da postavimo težišče naših zborovanj v obrate in strokovne šole! Pričeti moramo z zborovanji po obratih!

Zborovanje v obratu stoji v neposredni zvezi z delom, v direktni zvezi z obratom, se ozira na specialne razmere v dotičnem obratu, na razpoloženje med omladinci v dotičnem obratu. To je skratka zborovanje v sredini in osrčju življenja mase.

Kako je treba organizirati obratno zborovanje? Če imamo v dotičnem obratu kakega svojega sodru- ga, mora on razdeliti vabila za zborovanje in izvršiti osebno agitacijo; obenem nalepimo lepake na vходу tovarne in na dan zborovanja jih še razdelimo de- lavcem ko prihajajo in odhajajo z dela. Zborovanje se mora vršiti v obratu samem ali v bližini obrata. Poleti je to mnogo lažje. Najbolje je, če se vrši takoj po delu. Dobro je, če prisostvuje zborovanju tudi nekaj odrastlih delavcev, kajti to opogumi indife- rentne, boječe mlade delavce.

Ker se vrši zborovanje po delu, mora biti krat- ko. Zato mora biti dobro pripravljeno. Propaganda na teh zborovanjih ne sme biti abstraktna in splošna, ampak popolnoma konkretna, na podlagi določenih razmer v tem obratu.

Samo po sebi je razumljivo, da obratno zboro- vanje nima pomena samo za splošno propagando, ampak ravno v gotovih kampanjah in akcijah, v bo- jih delavske mladine mora biti najglavnejša oblika naše agitacije.

Civilizacija in pravičnost buržuaznega reda se pokaže v vsej svoji pravi luči, čim se dvignejo sužnji v tem redu proti svojim gospodarjem.

Tedaj se pokažeta civilizacija in pravičnost kot odkrito divjaštvo in brezzakonito maščevanje . . .

K. Marx, „Bürgerkrieg in Frankreich“.

Proti imperializmu!

Že 8 tednov pošilja francoski imperializem svoje vojake v Porurje. Že 8 tednov narašča beda, pomanj- kanje in zatiranje delavskega razreda Nemčije. Že 8 tednov je Evropa vulkan, v katerem vre, dokler ne pride do izbruha. Nacionalisti v vseh deželah hujskajo na novo vojno. Že 8 tednov se trudijo revo- lucionarni proletarci Francije in Nemčije, da vzpo- stavijo enotno proletarsko fronto proti novim vojnini avanturam! In trume romajo v ječe.

In kaj dela Amsterdam, kaj delajo internacio- nalni socialpatrioti? Oni si prizadevajo na vse na- čine, da zrušijo enotno fronto proletariata proti im- perializmu. Kaj pomenja to?! — Da obnavljajo svoje izdajstvo v l. 1914! — Po delih jih boste spoznali! — Evo vam novo izdajstvo Amsterdama, »internacional- nih« social-patriotov in centrumašev!

Ali kljub temu odporna sila proletariata proti novemu svetovnemu klanju narašča!

Francoski delavec se brati z nemškim.

Omladinska internacionala, ki je prva dvignila svoj glas proti svetovni vojni l. 1914., bo sprovedla od 11.—18. marca internacionalno kampanjo proti imperializmu, proti vojni, proti fašizmu in reakciji!

Kajti edino le internacionalna enotna fronta mla- dega in odrastlega proletarijata lahko prepreči novo svetovno klanje.

Mladi proletarci Slovenije, snujte enotno fronto v obratih, tovarnah, šolah, strokovnih organizacijah!

Dramatika.

Potrebno se mi zdi, da napišem o temu nekaj vr- stic, ker o tem »Proletarska Mladina« še ni pisala, kljub temu, da je to zelo važno vprašanje na polju našega izobraževalnega dela. Zlasti primerno se mi je to zdelo, ko sem bral v našem listu igro iz življenja proletarske mladine — »Voz«.

Pri mladini se opaža nekako prirojeno zanima- nje za dramatiko. Tudi v ljubljanski podružnici »Iskre« je že deloval dramatski odsek, samo da je žal polagoma omrtvel, ker se člani niso dovolj zave- dali njegovega velikega pomena in važnosti, ker se niso zavedali njegove velike naloge — gojiti prole- tarsko dramatiko, pokazati proletariatu proletarsko dramo v nasprotju z meščansko in malomeščansko. Niso se dovolj zavedali velike vzgojne vrednosti prole- tarske igre za igralce same in za celo publiko.

S prireditvijo dobre proletarske igre dosežemo več nego z deset predavanji in deset shodi. Kajti pre- davanje večina ne more dolgo poslušati, besede grede mimo ušes, proletarska igra pa večno ostane v našem spominu, ker vidimo v njej naše trpljenje, naše bitje in nehanje, naše stremljenje po končni osvoboditvi izpod jarma kapitala. V igri vidimo vse to živo, tam le v besedah, ki jih često niti ne raz- umemo.

Prirediti na nedeljo ali praznik dobro proletar- sko igro s petjem in kako drugo zabavno točko — proletarskega značaja — je zato najhvaležnejši posel izobraževalne organizacije proletarske mladine. Na predavanje bo šel mladi proletarec na nedeljo še manj rad kakor drugače — ali tako prireditev bo rad obiskal s svojimi mladimi in starejšimi sodrugi.

Po rudarskih revirjih in drugih industrijskih kra- jih Slovenije je proletarska mladina v prirejanju dra- matskih predstav mnogo, mnogo pred nami iz mest. Ali eno veliko usodno napako vidim pri njih: da le vsake kvatre prireditijo kako proletarsko igro, a dru- gače pa nudijo le malomeščanski šund s klerikalnih in sokolskih odrov, dočim ko pri klerikalcih in so- kolih še nikdar nisem videl socialistične igre, niti čul proletarske pesmi.

Zakaj bi zastrupljale proletariat z malomeščan- skimi predsodki naše lastne organizacije, ko se ven- dar na vse kriplje trudijo njihove in lovijo naše prole- tarske duše kakor hudič krščanske? Ali zato usta- navljamo svoje lastne razredno-zavedne organizacije,

da pod krinko socializma krmimo proletariat s purgarsko hrano? Ne samo ime mora biti naše, nego vse naše organizacijsko delovanje, vse naše prireditve, naše zabave morajo biti proletarske vsebine, proletarskega značaja!

Pa mi reče kdo — ali mi še nimamo proletarskih iger. Res je, v slovenskem jeziku jih je proketo malo. Ali v nemškem, ruskem, francoskem jih je mnogo. Treba jih je torej samo prevesti. Če se bomo vedno zadovoljili z »V Ljubljano jo dajmo« — bomo vedno ostali pri ljubljanski megli.

Naša naloga ni torej samo v tem, da prirejamo proletarske igre, gojimo proletarsko dramatikko — nego, da proletarske drame tudi ustvarjamo. Dokler se med slovenskim proletariatom ne pojavijo proletarski dramatik, jih pa vsaj prevajamo iz drugih jezikov.

Naloga naših dramatskih odsekov je torej prirejanje proletarskih iger. V ta namen moramo pa zlasti mobilizirati sodruga intelektualce, da nam prevajajo nove drame — in tedaj upam, da se ne bodo zatekale proletarske organizacije v purgarski šund.

Živel proletkult!

Na delo sodrug!

Vajenec-dramatik.

O. Müller.

Voz!

(Konec.)

Gimnazijec: (hoče iti »ponosno« mimo njega).

Fric: Ti, ti bi mi mogel malo porivati.

Gimnazijec: Jaz vam ne dovoljujem, da me tako-le nagovarjate. Z vami še hvala bogu nisem skupaj krav pasel, zapomnite si to!

Fric: No, no, ti Jaka ne bodi tako predrzen! Jaz sem te samo vprašal, če mi hočeš pomagati, kajti ne bo ti padla krona z glave.

Gimnazijec: Jaz vam nisem dovolil, da me tikate. Vi ne veste, kaj se spodobi.

Fric: No, to je postranska stvar, tebi še dolgo ne rečem »Vi«, ti še po šolskih klopeh drgneš svoje hlače.

Gimnazijec: To je vseeno, z vami vsekakor ne grem menjati.

Fric: Ne čežani, jaz sem te samo vprašal, če mi hočeš pomagati.

Gimnazijec: Saj ste vi za to plačani.

Fric: O, ti nesrečni norec! Jaz, pa moja plača!

Gimnazijec: Vi se mi zdite, da ste tudi eden od onih, ki hočejo veliko zaslužiti in nič delati. Kot vsi delavci: najrajši bi vsak dan stavkali.

Fric: Glej, da ti ne pritisnem ene!

Gimnazijec: To bomo še videli; imamo še hvala bogu policaje.

Fric: Tebe nabrišem, če stoji deset policajev zraven.

Gimnazijec: Potem bo pa že moj papá skrbel, da boste pošteno kaznovani.

Fric: Ali nimaš mogoče tudi mamico, pa starejšega brata in velikega psa?

Gimnazijec: Če me še enkrat tikate, pokličem policaja.

Fric: No ga bom pa sam poklical. (Fric da roki na usta in glasno zakliče) Straaaaažnik!

Gimnazijec: Pravi pobalin ste.

Fric: Glej, da izgineš, če ne boš čutil, kdo sem jaz.

Stražnik: (prihiti). Kaj je tu? Vi še vedno stojite tu s svojim vozom. Jaz vas še enkrat zapišem.

Gimnazijec (se odkrije pred stražnikom) Gospod stražnik, ta fant se obnaša tako predrzno napram pasantom, tudi mene je...

Stražnik (ga prekine) Tako tudi tebe...? (se obrne k Fricu) Jaz sem vam rekel že pred eno uro, da morate dalje peljati. (Gimnazijcu) Torej, kaj ti je rekel?

Gimnazijec: (V zadregi, ker ga je policaj tikal) Nagovoril me je s ti. (Iz stranske ulice prihaja mladi proletarec).

Robert: Kaj je tu?

Policaj: (Robertu) Vi mirujte, (Fricu) vi pa vozite dalje, če ne vas aretiram.

Fric: Tedaj mi mora nekdo poma.....

Robert: Gotovo, da ti pomagamo. (Prične porivati.)

Fric: No, končno mi le eden pomaga. Ta osel (pokaže na gimnazijca) je poklical policaja, ko sem mu rekel, da naj mi pomaga.

Robert: Da, to je buržujski mladič, ta si ne umaže prstov. Ta se izogiba dela, kajti mi delamo za njega.

Policaj: Tu se ne sme hujskati!

Robert: Po naši ustavi vendar vlada svoboda govora. Zdi se mi, da vi ne poznate niti ustave?

Policaj: Jaz (krepko povdarjajoč) jaz skrbim za red in mir, to je ustava. (Fricu) Vozite dalje! (Gimnazijcu) In vi se tudi poberite. (Gimnazijec odhaja jezen, ker je zadel tudi njega zakon.) — (Policaj tudi odide.)

Robert: Jaz sem gledal ves prizor z okna dol.

Gertruda: (prihaja z druge strani) Robert, kaj delaš tu? Kam greš?

Robert: Gertruda, temu-le hočem porivati.

Gertruda: Jaz bom tudi pomagala.

Fric: Končno so prišli ljudje, ki ne samo govorijo, ampak tudi primejo za delo.

Robert: Če si proletarci ne bomo pomagali med seboj, drugi nam ne bodo.

Fric: Povejte mi, kdo sta vidva, ki sta takoj pripravljena, da mi pomagata?

Robert: Mlada proletarica, ali midva sva organizirana.

Frie: A tako-o-oo?

Robert: Sedaj pa naprej, potem bomo govorili.

Robert in Ertruda: Naprej! (pojeta »internacionalo«.)
(Vsi trije prepeljejo voz čez klanec kot igračko.)

Internacionalni pregled:

Višja izobrazba proletariata v sovjetski Rusiji.

V nobeni deželi na svetu se ne polaga na knjige tolike važnosti; v nobeni deželi na svetu ni tako močna želja po izobrazbi kot v deavslko-kmetijski Rusiji. Delavski razred naravnost grabi po knjigah, da se nekaj nauči in izobrazbi. Leninov klic: Učiti se, učiti se, učiti se! — je postal geslo ruskega proletariata.

Tu ne bomo omenjali raznih literarnih, znanstvenih, zgodovinskih in tehničnih revij, knjig in brošur, ki izhajajo ena za drugo in se razprodajo v nekoliko dneh. — Ne bomo govorili o ogromnem številu knjigarn, po katerih vlada živahen, stalen promet.

Izpustimo vse vrste šol in ogromni aparat agitacije in propagande v sodobni Rusiji!

Ustavimo se za enkrat pri nekaterih javnih ustanovah, ustvarjenih z revolucijo — katerih ni v ostalih deželah.

Od teh so na prvem mestu delavske fakultete — rabfaks — se imenujejo skrajšano. V Moskvi so jim dodeljene posebne osnovne šole. Program delavskih fakultete obsega več stopenj.

Prva stopnja je osnovna izobrazba. Poslednjo bi mogli primerjati z našo maturo. Prav za prav to pri merjanje ni pravilno, ker program rabfakov, temelječ na proletarski podlagi, se zelo razlikuje od šolskih programov v kapitalističnih deželah, ki temelje na buržuazni, malomeščanski ideologiji.

Višje delavske izobraževalne institucije so: Sverdlova univerza v Moskvi in Zinovjevova v Petrogradu. Število slušateljev na Sverdlovi univerzi znaša 2000—3000. Slušatelji — mladi in odrasli delavci ter kmetje — stanujejo, obedujejo, se izobrazujejo in zabavajo — na univerzi, ki ima 14 poslopij. Osvojenosti vseh dnevnih, materijelnih skrbi se popolnoma posvečajo splošni in marksistični izobrazbi!

Za narodne manjšine zapada in vzhoda obstojata univerza zapadnih narodov, ki ima šest sekcij: nemško, letsko, litavsko, poljsko, rumunsko in židovsko; in univerza vzhodnih narodov, ki ima kitajsko, kirgiško, tatarsko, turško i. dr. sekcije.

Za vzgojo proletarskih učiteljev in profesorjev skrbi Inštitut Rdečih Profesorjev, ustanovljen koncem l. 1921. Ta zavod je razdeljen na dve sekciji:

zgodovinsko in gospodarsko. Predpogoj za sprejem na ta zavod je: spoznavanje glavnih del Marksa in Engelsa (posebno »kapitala«) in poznavanje moderne socialistične literature (Finančni kapital).

Isto tako skrbi tudi Socialistična Akademija za vzgojo proletarskih profesorjev. Za sprejem na Socialistično akademijo je potrebna natančna marksistična predizobrazba. Tu se ustvarjajo kadri za višjo izobrazbo.

Kot vsesava izžgana zemlja osvežujoči dež, tako hlepi po znanju mladi ruski proletariat.

In to je moč Rusije.

V strokovne organizacije!

Kapitalisti pripravljajo nov napad na »Zakon o zaščiti delavcev«, ki prinaša vsaj nekoliko zboljšanja za delavsko mladino.

Jugo-fašisti podpirajo te kapitalistične težnje!

Mladi sodrugi! — Ta napad in druge napade kapitalistov boste mogli odbiti le na ta način, ako se boste organizirali v strokovnih organizacijah in tam aktivno delali!

Fond za žrtve reakcije.

Sest mladih sodrugov so prva žrtev reakcije v mladinskem gibanju Slovenije!

Ne pozabimo sodrugov, ki trpe po zaporih za sveto proletarsko stvar!

Zbirajmo povsod prispevke za nje! Sodrugi naj nam sporoče, koliko nabiralnih pol želijo!

In hitro! Kdor hitro da, dvakrat da.

Nabiralna akcija se je že pričela. Približno nad 4000 K je že zbranih! Ko dobimo nazaj razposlane nabiralne pole, objavimo natančno vsoto in imena darovalcev. — Na delo, naprej!

Uprava »Prolet. mladine«.

Tiskovni sklad.

Za tiskovni sklad so nabrali: E. Jilemnitzky 117.— Din, Franko R. 56.50 Din, Belič I. 73.— Din. Sodrugi, posnemajte! Zbirajte za tiskovni sklad »Proletarske Mladine«.

LISTNICA.

Da bo »Proletarski Mladini« omogočeno redno izhajanje, je potrebno, da vsi zavedni sodrugi, mladi kakor tudi starejši agitirajo za naš list. Oni, ki v svojem kraju lahko prodajo več izvodov, naj se obrnejo na upravo.